

Tâi-oân-jī 台灣字

雙月刊 NO.
2025.01

13

Hòk-khan-hō

復刊號 Tâi-oân-jī



Sî-kan (1) A-sî

Tân Lûi

Tńg-lâi Ka-gī

Tân Êng-an

Khan-kâu-á

Khun--ko

Pû-á khó-koe lám leh háu

Lahjîh

Lán lāng ê 做sit 話 (2)

陳明仁

換料理台記事

O-bah

烏克蘭 kap Lō-se-a teh phah ê 戰爭

Lâu Uí-liōng

活動報導 Bûn Têng

- 成大出版明鄉新冊，探討鄭成功部下án-chóa"釘根越南
- 成大kap越南大學做伙推動台語kap越南語教學

3/14 *2025
Taiwanese
Poetry Day*

3/14 拜5

314台灣詩人節 &
台越文學交流



3月14台灣詩人節，是 ũi-tiòh beh 感念
王育霖詩人檢察官ê文學才華kap正義行為。
March 14 Taiwanese Poetry Day &
Taiwan-Vietnam Literary Festival

今年除了辦理王育霖詩人檢察官台語詩徵文比賽，
鼓勵少年人投入台灣民族母語「台語文」創作，
koh有越南作家特別來台灣做文學交流，
2025年3月14 tī台南成功大學，
邀請大家做伙來參加！



詳細活動
請參閱網站

主辦單位 /



TRUNG TÂM NGHIÊN CỨU VIỆT NAM
國立成功大學 越南研究中心
NCKU Center for Vietnamese Studies



社團法人台越文化協會
Hiệp Hội Văn Hóa Việt Đài
Association for Taiwanese and Vietnamese Cultural Exchange



台文筆會
Tâi-bûn Pîi-hôe
Taiwanese Pen



Tâi-oân Lô-má-jī Hiáp-hôe
Taiwanese Romanization Association
台灣羅馬字協會



Tâi-oân Gí-bûn Chhek-giâm Tiong-sim
國立成功大學 台語語文測驗中心
NCKU Center for Taiwanese Languages Testing



TAEF
Taiwan-Asia Exchange Foundation
臺灣亞洲交流基金會



Tâi-gí Ki-kim-hôe
蔣發太孫玉枝台語文教育基金會
Taiwanese Foundation



vanvn.vn
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA HỘI NHÀ VĂN VIỆT NAM

Tâi-gí-si • Sî-kan (1) A-sî	Tân Lûi	2
• Tng-lâi Ka-gī	Tân Êng-an	3
Siá Lán ê Kò-sū • Lûn hék-chhiⁿ (1)	Keng-lâm Su-îⁿ	4
• Khan-kâu-á	Khun--ko	6
• 90 nî-tâi ê Tâi-gí lâm-koa-chhiú	Kó-to̍ A-Bêng	8
• Him-siān ê gán-sîn	Ng Giók-san	11
• Tò-a-îⁿ iú kám	Sím Êng-thêng	13
Lahjih Gū-giân • Pû-á khó-koe lám leh háu	Lahjih	16

HL

Hàn Lô bûn 漢羅文

A-jîn專欄—台語ê故事 • Lán lâng ê 做sit話 (2)	陳明仁	17
學生朋友來寫作 • 我ê阿母	石恩綺	19
寫Lán ê故事 • 換料理台記事	O'-bah	20
• 烏克蘭kap Lō-se-a teh phah ê 戰爭是認同ê 戰爭	Lâu Ui-liông	22
• 炕塗窯	朱俊豪	24
台語小說 • 阿郎 (7)	做工人	26
活動報導 • 成大出版明鄉新冊，探討鄭成功部下án-chóaⁿ釘根越南	Bûn Têng	28
• 成大kap越南大學做伙推動台語kap越南語教學	Bûn Têng	31

Hong-bîn Kò-sū

成大越南研究中心最近出版三本kap越南明鄉人koh有華人相關ê新冊。這三本冊結合越南、韓國kap台灣三國學者ê siōng新研究，超越傳統研究觀點，ù東亞kap東南亞宏觀ê視野，探討大明國ê遺臣kap軍民遷sóa到越南、韓國（朝鮮）kap台灣以後，in kap在地人文化接觸liáu，ng在地化、釘根生淚方向發差異ê所在。這三本新冊分別是《唐山過越南：越南明鄉人的認同轉變與在地化研究》、《明鄉人的在地化研究：越南、韓國與台灣之比較》kap《越南胡志明市「福鄉人」的族語使用與活力之研究》。



買冊連結

<https://www.atsiu.com/product.html>

詳細報導

<https://www.peopo.org/news/705354>

總編輯 Chiūⁿ Ūi-bûn

編輯委員 • Chiu Têng-pang • Hô Sîn-hân • Koa Khá-lê
• Koeh Jūn-têng • Masao Tân • Tân Bêng-jin
• Tân Kim-hoa • Tēⁿ Si-chong • Teng Hōng-tin
• Tiuⁿ Hák-khiam • Tiuⁿ, Hók Chú

執行編輯 Tēⁿ Tì-têng

美術編輯 Hôa-jîn Sî-kak Siat-kè

文字校對 • Chhòa It-bîn • Í Giók-ngô • Tiuⁿ, Hók Chú

發行單位

獎助單位



Tâi-oân Lô-má-jī Hiáp-hōe

Taiwanese Romanization Association

台灣羅馬字協會

<https://tlh.org.tw> | <https://pen.de-han.org>

台文筆會

Tâi-bûn Pîi-hōe

Taiwanese Pen



Tâi-gí Kî-kim-hōe

蔣發太孫玉枝台語文教育基金會

Taiwanese Foundation

<https://hoatki.de-han.org><https://pen.de-han.org/taioanji>

Open access網路電子版&

文章投稿請掃QR code

Nā有任何問題

歡迎來 phoe: taioanjitaiko@gmail.com

Tel: 06-2089803



郵政劃撥捐款

帳號/31645936

戶名/社團法人台灣羅馬字協會

Nā beh收tiòh紙本台灣字雜誌，歡迎自由樂捐。捐款請註明「捐台灣字雜誌」

Sî-kan (1) A-sî

Tân Lûi

A-sî, A-sî,

Sî-kan sî siáⁿ-mih?

Góa sî bô-hêng ê hong,

E hûn phû--kòe.

Góa sî khin-siaⁿ ê chúì,

Kiò lí cheng-sîn.

Ài-chêng thiah phòa,

Bē-hù pi-siong;

Lō-chúì phák-jit,

Sùn-kan hoaⁿ-hí.

Kòe-khì, ùi hia góa lāi,

Í-keng bē-kì.

Bī-lāi, iáu-bōe kàu-ūi,

Chheⁿ-hūn bû-ti.

Kòe-khì gū bī-lāi,

Seⁿ góa chhut-sì.

Góa sî bô-hêng ê hong,

Khin-siaⁿ ê chúì,

E hûn phû--kòe,

Kiò lí cheng-sîn.

Sak lí hiòng-chêng,

Jiok kòe kòe-khì.

Giú lí tò-thè,

Kha tàh hiân-sî.

Góa sî A-sî,

Sî-kan ê sî.

Góa sî hiân-sit.



2025 春天
台文博覽會



3/7~6/6

台語羅馬字讀寫

基礎班

報名



3/7~6/13

陳雷台語文學選

前導式讀冊班

報名



全民台語認證

加強班

簡章kap報名表單tī
3月公開放送

線頂 Google Meet 上課

配合2025成大全民台語認證考試時間



Tng-lâi Ka-gī

Tân Êng-an

Tng-lâi Ka-gī chē hóe-chhia
lân-lō kong-kéng khòaⁿ kàu-giáh
Ka-gī chia-thâu lâi lōh chia
Lèk-sú kó-chek tiòh tī chia

Sì-hong iū-kheh lâi Ka-gī
Sim-chêng chheng-sóng chhiò-bi-bi
Ū siáⁿ-lâng ē lâi liū-ì
It-kiú-sù-chhit ê kì-tī

It-kiú-sù-chhit 3 goeh thiⁿ
Tô-sat thâu-lâng ná cheng-siⁿ
Sí-thé chhìn-chhái tàn lō-piⁿ
Tiong-kok peng-á cheng-sîn-piⁿ

M̄-chai ê lâng lâi chhit-thô
Chheng-thian pèh-jit mā o-ló
Tiong-hôa Bîn-kok iā chin hó
Pàng-sak lèk-sú bô nãi-hô

M̄-sī kiò lí mài koan-kong
Chhit-thô iū-lám hó hong-kong
Sì-kè sèh-sèh sim-chêng thiòng
Jîn-sèng su-kiû bián ke kóng

Lèk-sú chin-siòng hoeh-sai-sai
Chèng-hú kám ū hō lán chai
Mài-koh kiaⁿ-hiāⁿ lâi liáu-kái
Giáh-thâu bîn-tùi sim chāi-chāi



→ 鎮壓方向

大屠殺所在地號名

名稱：1947·0306 台語文有聲導覽
內容：Ngô Ka-bêng、台文雞絲麵
出版：打狗台語文促進協會、台文博覽會

TÁ-KÁU



資料檔案

台語文有聲導覽資料

二二八 1947·0306

歡迎利用 · m̄ 歡迎指教

線頂有聲導覽



Lūn hék-chhiⁿ (1)

Keng-lâm Su-ĩⁿ

Kó-chá sî-tāi Hé-lah lāng khòaⁿ thiⁿ-téng ê chhiⁿ, ũ-ê bē tín-tāng. Ták mê to tī sio-siāng ê só-chāi, ùi tang-pêng chhut--lâi, tùi sai-pêng lòh hái. Chóng--sī ũ-ê ē cháu-sóa, chia--ê hō chò *πλανήται*, ì-sù sī bô hē-lòh--ê, ē cháu--ê. Lán chit-má hō chò hék-chhiⁿ. Hé-lah sî-tāi só kóng ê hék-chhiⁿ ũ chhit liáp: Jít-thâu, Goéh-niû, Chúí-chhiⁿ, Kim-chhiⁿ, Hóe-chhiⁿ, Bók-chhiⁿ, kap Thó-chhiⁿ. Chū-jiān hék-chhiⁿ tī Hé-lah ôe sī hō in sîn-bêng ê miâ, m̄ sī chiàu lán Tâi-gí án-ne teh hō miâ. Jít-thâu kap Goéh-niû, in lóng sng chò hék-chhiⁿ, tō sī kan-taⁿ chhú i ē sóa ũi, bô khi khe-khó in bûl-lí-tek ê pún-chit.

Kàu Au-chiu bûn-gē hók-heng, Khó Pah-nî thê-gī kóng, Jít-thâu sī ú-tiū ê tiong-sim, Tē-kiû sêh Jít-thâu teh kiâⁿ. Gê Lí-lé hoat-hiān Bók-chhiⁿ ũ ôe-chhiⁿ, khó-kiàn Goéh-niû m̄ sī Tē-kiû ê ôe-chhiⁿ. Án-ne lâi, hék-chhiⁿ chhun lāk liáp: Chúí-chhiⁿ, Kim-chhiⁿ, Tē-kiû, Hóe-chhiⁿ, Bók-chhiⁿ, kap Thó-chhiⁿ. Tē-kiû liáh-gōa, chia-ê chhiⁿ lóng hō Lô-má

sîn-bêng ê miâ. Chúí-chhiⁿ teh cháu chin kín, chhiūⁿ thian-têng ê iû-piān-sū, hō chò Mercury. Kim-chhiⁿ siōng-kài kng, tē-it súi, hō súi ê sîn ê miâ, Venus. Hóe-chhiⁿ âng-âng chhiūⁿ hoeh ê sek, hō chiàn-cheng ê sîn ê miâ, Mars. Bók-chhiⁿ tē-it tōa liáp, hō thian-têng thâu-lāng ê miâ, Jupiter. Thó-chhiⁿ hō Thó-tī-kong ê miâ, Saturn.

Sòa--lòh-lâi 300 tang chit-ê liát-toaⁿ lóng bô koh kái. Thiⁿ-téng ũ khòaⁿ-tiòh pát-liáp chhiⁿ m̄ ē tín-tāng. Chóng--sī hit khoán chhiⁿ ē thoa chit tiâu tng bóa-liu, hām hék-chhiⁿ pún-chit koh-iūⁿ, hō chò sàu-chiú-chhiⁿ.

Kàu 1781 nî 3 goéh 13 hit mê, Hô Ui-liâm (William Herschel) khòaⁿ-tiòh chit liáp ē tín-tāng ê chhiⁿ. I liām-piⁿ pò lāng chai, kóng chhōe-tiòh sin ê sàu-chiú-chhiⁿ. Sī-kóng tán i chiok kú soah iā m̄ hoat bóa-liu. Sim lâi giâu-gī, kín chio sò-hák-ka lâi sng i ê khúi-tō. Bē oáh lah, m̄ sī sàu-chiú-chhiⁿ, khui-thiⁿ-tē thâu-pái ũ lāng hoat-hiān sin ê hék-chhiⁿ, sūi iōng in kok ông ê miâ, hō chò Jiò-jì. Pát-

kok ê kho-hák-ka chin put-bák, hék-chhiⁿ lóng sī hō sîn-bêng ê miâ, in ê ông thài ũ hit-ê chu-keh? Kóaⁿ-kín chham-siông beh kái-miâ. Chiong-kî-bóe koat-têng hō chò Uranus, tō sī Thiⁿ-kong-peh, lán thang kiò i Thiⁿ-kong-chhiⁿ. Án-ne lâi hék-chhiⁿ ũ chhit liáp.

Koh lâi, iông tiâu-kiàⁿ khòaⁿ Thiⁿ-kong-chhiⁿ khòaⁿ sò-cháp tang, soah hoat-hiân i khúí-tō teh kiàⁿ bô hah Niû Tng tâng-lát pîn-sek só sng. ũ lêng kóng, kiám-chhái Niû Tng ê pîn-sek kan-taⁿ tī Tē-kiû hū-kîn chiaⁿ ũ èng-hâu. ũ lêng kóng, kiám-chhái gōa-kháu koh ũ lêng-gōa ê hék-chhiⁿ teh ka khiú, m̄-chiaⁿ khúí-tō cháu-chhoah--khi. Chai hék-chhiⁿ ê ũi, beh sng i ê khúí-tō tō kán-tan. Chai hék-chhiⁿ ê khúí-tō, beh sng lêng-gōa hit liáp khiú--i ê hék-chhiⁿ tī tó-ūi, tō kék tiông-lân. Hoat-kok ê sò-hák-ka Bé Ū-péⁿ (Urbain Le Verrier) chhōe-tiòh phiat-pō lâi sng. I kià phoe hō Béh-lín Tian-bûn-tâi, kóng, “Tī Soaⁿ-iû-chō tē 4 chhiⁿ tang-pêng 5 tō hit ũi!” Phoe kià kàu-ūi hit mê, Gák lok-hân

(Johann Gottfried Galle) tiâu-kiàⁿ siông hit ũi chit-ê khòaⁿ, tui-tui tō tī hia. Chiàⁿ-chiàⁿ sī kho-hák kap sò-hák ê tōa sêng-chiū. M̄-nā Niû Tng ê pîn-sek ũ èng-hâu, mā chêng-bêng sò-hák sī jîn-lūi tē-it hó sái ê ke-si. Chit liáp hék-chhiⁿ hō miâ Neptune, lán thang kiò i Má-chó-chhiⁿ.

Kàu chia lâi hék-chhiⁿ ũ poeh liáp. Sū-sit Gê Lí-lé tī 1613 nî tō bat khòaⁿ-tiòh Má-chó-chhiⁿ. ũ kì-liók lâu leh, m̄-koh bô siūⁿ-tiòh kóng he sī chit liáp hék-chhiⁿ. Hit tong-si iáu bô Niû Tng ê pîn-sek thang sng khúí-tō. Chiàu Gê Lí-lé teh siūⁿ, hék-chhiⁿ tiāⁿ-tiòh lák liáp niâ, sīⁿ bák-chiu m̄ bat khòaⁿ lêng chhōe-tiòh hék-chhiⁿ. Án-ne lâi khòaⁿ, Hô Úi-liâm chhōe-tiòh Thiⁿ-kong-chhiⁿ, m̄ sī chhiⁿ-m̄ niau pōng-tiòh sí niáu-chhiⁿ hiah-nih kán-tan, thang sng chò jîn-lūi chip-thé kho-hák chin-pō ê kiát-kó.

Āu-hôe kè-siòk



Khan-kâu-á

Khun--ko

Tī kòe-khì ê siā-hōe, nā-sī thiaⁿ-tiòh chit-ê chheng-hō, lóng hō lāng kám-kak chin gāi-giòh. Ē liên-sióng oai-khì--neh! Kî-sit “khan” sī ũ nng-chióng ê kóng hoat--lah! Chit chióng sī chiam-tùi lāng, koh chit-chióng sī tùi bé-bē ê mih-kiāⁿ, tèk-piát sī kóng tī chhù-thèh bé-bē ê kau-ék. Kòe-khì Tâi-oân ùi lông-giáp siā-hōe kàu kang-giáp kàu hiān-tâi ê kho-ki sè-kài, koh kóng chit-ê sū chin-chiàⁿ bô bûn-ngá--neh!

Chóaⁿ-iūⁿ kóng--leh? Nā-sī í lāng lâi kóng, kòe-khì ũ mui-lāng lâi kóng lâm-lú ê hun-in koan-hē chhiok-sêng sī chin-hó, tân-sī nā-sī iông bé-bē ũ kim-chiⁿ ê kau-ék tòh ē hông kóng sī “sam-chhit-á¹”, chiāⁿ pháiⁿ-thiaⁿ. He-sī bô kám-chêng ê bé-bē, hō lāng khah bē chiap-siū. Sớ-pái nā-sī hō lāng kóng “Lí leh chò khan-kâu-á--oh?” Kám-kak chiok m̃ sī chu-bī-ê! In-ùi hiān chú-sī góa tō-sī leh chò chit-hāng kang-khòe--lah. “Khan-kâu-á” chhiáⁿ m̃-thang koh-

chài kóng--ah. “Tiong-lāng” iáh-sī “Tiōng-kài” (sī Hôa-gí tít-ék), chiah-sī bûn-bêng ê kóng-hoat. Mā-ū chêng-hú ê kui-têng m̃ sī chhìn-chhái ē-sái lâi-chò--ê-neh! Lóng ài keng-kòe jīn-chêng chiah ē-sái lâi chò bé-bē “Tiong-lāng” ê siāu-kài--neh! Nā-bô mā ē hoat kah kiò m̃-káⁿ--oh.

Chhù-thèh bé-bē khak-sit bô hiah kán-tan, iū-kî sī thó-tē ùi saⁿ-gō pah-bān kàu sì-gō chheng-bān, khah tōa-tiāu chiūⁿ ek--ê lóng ài siong-tong ê jīn-chin kut-lát, chiah ũ ki-hōe thang lâi sêng-kau! Chhìn-chhái “Hó-lān-chhùi” kóng-kóng--leh tiòh-beh sêng-sū--oh! Chiáh khah báí--leh, tiāⁿ-tiòh ài ũ choan-giáp ê lí-lō. Lāng kóng “Bé ti bé káu, chú-lāng khai-kháu”. Nā chit-ê lāng-kheh beh khui-chhùi kā lí chhut-kè, ũ-ê sī leh thàm kè-siāu thàm lō! Chú-iàu sī beh chai-iaⁿ té-kè, beh án-chóaⁿ ín-tō hō i lâi thiⁿ kàu ũ sêng-kau ki-hōe--neh! Che-sī chit-m̃g chin kang-hu. Bé-hong

¹ Sam-chhit-á: bé-bē í 30% iáh-sī 70% lâi pun lī-sûn.

chhut-kè āu, iū-koh ài lâi chhú-lí
bē-hong bē-kè ê sò-jī, tiāⁿ-tiòh “ū
gōng bé, bô gōng bē”. Ték-khak
sī bē-hong ê kian-chhi, tiāⁿ-tiòh
ài-koh chit-pái ê chia-lûn-chiàn
chiah ū hoat-tō lâi sêng-kau.

Che kî-tiong ê ò-biâu chi-chhù koh
m̄-sī saⁿ-n̄ng kù oe ē-tàng kóng-
kau tah--ê! Chit-ê àn-kiāⁿ pēng
m̄-sī hiah-nī khin-khó, tō ē-tàng
lâi kau-ék sêng-kong. Bô saⁿ-n̄ng-
pō-chhit--á, beh án-chóaⁿ ē-tàng
sūn-lī sêng sū--leh?



全白話字

1套4本
Lahjih
台語寓言集

HÓ-SIAU-SIT
HÒNG-SÀNG

請有志tàu-tīn lâi關心!
Chò-hóe lâi sio-thīn!

Tâi-oân-jī **POJ** Peh-ōe-jī

2025 經典文學作品
出版募資計畫

詳細預購資訊 2/28 ē公布tī台灣羅馬字協會網站

90 nî-tāi ê Tâi-gí lâm-koa-chhiú

Kó-to̍ A-Bêng

Koa-khek sī bûn-hòa ê iân-sin kap thoân-sêng, mā-sī chit-ê chòk-kûn bó-gí hoat-tián bē-sái khiàm-khoeh ê goân-sò. Tùi chit-ê 1970 nî-tāi chhut-sì ê Tâi-oân gín-á lâi-kóng, siōng-chá chiap-chhiok ê im-gák, tû-liáu gín-á koa, tō-sī Tâi-gí-koa--ah. Góa kám-kak góa ūn-khì chiâⁿ-hó, sêng-tióng tī Tâi-gí-koa ê ñg-kim sī-tāi. Kín-á-jit tiòh beh lâi hun-hióng góa kám-kak 90 nî-tāi sî-ê tiōng-iàu ê Tâi-gí lâm-koa-chhiú.

1987 nî, Kok-bîn-tóng cheng-hú soan-pò kái-giâm, chìn-chêng pī-kim ê Tâi-gí-koa mā khai-sí hōe-hók éng-jit ê kong-chhai. 1988 nî, lāp Khé-tiân ê “Ài piàⁿ chia-hē iân” tiòh-sī hit-sī-chūn Tâi-oân-lâng ê kok-koa. Phòe-háp hit-ê sī-tāi, Tâi-oân ê keng-chè khí-poe, kui-kang lóng ē-tàng thiaⁿ-tiòh chit-tiâu koa. 1990 nî cháp-jī--goeh, chit-ê Chiong-hòa lâi ê chng-kha gín-á, Lâm Kiông, hoat-hêng “Hiòng-chiân kiâⁿ” choan-chíp. Che káⁿ-ná sī hiòng Tâi-gí koa-tôaⁿ tàn chit-liáp chà-tôaⁿ käng-khoán. Kòe-khì ê

Tâi-gí-koa lóng-sī khah pi-chêng ê khek-tiâu kap koa-sû, “Hiòng-chiân kiâⁿ” ê chhut-hiân hō Tâi-oân-lâng chai-iaⁿ Tâi-gí-koa mā ē-sái sī chiâⁿ-bīn chek-kék--ê. Put-jī-kò góa kám-kak chit-tiuⁿ chhiùⁿ-phìⁿ sī Lâm Kiông tùi hit-ê sī-tāi ê Tâi-oân siā-hōe koan-chhat ê kám-sióng. Só-í tû-liáu “Hiòng-chiân kiâⁿ”, iáu-ū “Ô-lián peh-á”, “Pêng-hoân ê lâu-peh-sèⁿ”, “Chit-khoán ê tãi-chì” téng-téng ê koa, lóng ká hit-ê sī-tāi ê khì-hun biâu-siá kah chin hó. Lâm Kiông tû-liáu lók kòe saⁿ-tiuⁿ chhiùⁿ-phìⁿ í-gōa, mā-ū saⁿ-siú chiâⁿ ū miâ ê toaⁿ-khek, “Siàu-liân--ê an--lah”, “Hêng-hok chìn-hêng-khek”, “Bô-siaⁿ ê só-chāi”, lóng-sī khui-kháu chiok hó ê Tâi-gí-koa.

Tī “Hiòng-chiân kiâⁿ” hoat-hêng chha-put-to chit-nî liáu-āu, í phoe-phòaⁿ sī-sū chhut-miâ ê koa-chhiú Lô Tâi-iū, chhut-pán i-ê thau-chit-tiuⁿ Tâi-gí choan-chíp, “Goân-hiong”. Chit-tiuⁿ choan-chíp lâi-té tãi-pō-hūn ê koa lóng-sī kap Tâi-oân ê lèk-sú ū koan-hē. Mā-sī thau-

chit-tiuⁿ Tâi-oân ūi chú-thé ê Tâi-gí choan-chíp. Kèng-ka tèk-pià--ê sī, lâi-té ū chhit-siú koa sī Lí Khun-sêng lâu-su thiam sū--ê. Lí Khun-sêng lâu-su ê kong-lék chiàⁿ-káng bô-ōe kóng. I iōng chiok súi-khùi ê koa-sū kā Tâi-oân sì-pah-nī lâi ê lèk-sú biâu-siá kah sú lāng chiàⁿ kám-tōng. Tī só-ū ê khek-bòk lâi-té, góa siōng chhui-chiàn “Goân-hiong I”, “Goân-hiong II” kap “Ták-ke bián tiòh-kia”.

1994 nī, Tâi-gí koa-tôaⁿ chhut-hiān chit-ūi sîn-kī ê koa-chhiú, Tī Thâu-phôe. Tī Thâu-phôe sī thâu-chit-ê chhiūⁿ Tâi-gí RAP ê koa-chhiú. Thâu-chit-tiuⁿ choan-chíp, “Lâi pàng-liō”, m̄-nā chhiò-khoe, mā-ū phoe-phòaⁿ sī-sū á-sī keng-thé cheng-hú ê khai-sé koa, chhin-chhiūⁿ “Tiong-hôa Bîn-kok bân-bân-sòe (稅).” Tī Thâu-phôe chóng-kiōng chhut kòe peh-tiuⁿ choan-chíp, kī-tiong góa siōng kah-ì tē-saⁿ tiuⁿ, “Goán-tau sī siáu-lāng-īⁿ”. 1996 nī, sī Tâi-oân thâu-chit-pái ê chóng-thóng tit-soán, Tī Thâu-phôe kā hit-sī-chūn ê soán-kí khi-hun biâu-siá kah oáh-

thiau-thiau. Kī-tiong ê kúi tiâu koa thêh lâi chò chit-má ê soán-kí-koa, mā-sī oân-choân lóng bē thê liū-hêng.

Chòe-āu chit-ê beh siâu-kài ê koa-chhiú, tiòh-sī hong-tōng bú-lîm, kiaⁿ-tōng bân-kàu ê Tâi-oân ê King of Live, Gō-pah. 1992 nī, Gō-pah hit-tong-sī chiah jī-si hōe niā-niā, i tòh siá chhut “Lâu-á-chhù” kap “Su-liām chhin-chhiūⁿ chit-tiâu hô” chit n̄ng-siú iū-bí siá-sit ê koa. 1998 nī ê it-goeh té, Gō-pah chóng-sng sī chhut-pán i-ê thâu-chit-tiuⁿ Tâi-gí choan-chíp, “Chhiū-ki kơ-chiáu”. “Chhiū-ki kơ-chiáu” m̄-nā tōa-bē chhiau-kòe 70 bân tiuⁿ, koh tit-tiòh 1999 nī ê Kim-khiok-chióng Chòe-ka Liū-hêng Im-gàk lán-chhiūⁿ Chhiūⁿ-phìⁿ. Gō-pah siá ê Tâi-gí-koa ê tèk-sek sī, i ê koa-sū sī iōng tián-ngá koh súi-khùi ê Tâi-gí só siá--ê. Sui-bóng i ê koa tãi-pō-hūn mā lóng-sī liū-hêng-koa, tăn-sī i ê chú-tê bē kan-na sī lâm-lú ì-ài ê cheng-koa niā. Tī chit-tiuⁿ choan-chíp lâi-té, cheng-koa chí-ū “Sim-ài--ê chàih-hōe--lah”, “Saⁿh-tiòh lí”, “Poe

tī hong-tiong ê sió-hō” chit kúi tiâu niā. Kí-tha chhin-chhiūⁿ “Chhiū-ki kơ-chiáu”, “Phiau-lōng”, “Khong-sip keng-pò”, “Pâi-hoài iā tō-chhi” téng-téng, lóng-sī chìn-chêng ê Tâi-gí koa chiok-chió biâu-siá--tiòh ê chú-tê. Chit-tiuⁿ choan-chip ê koa, góa siōng chhui-chiàn--ê sī “Toān-chhiang-si.” Gō-pah kā chit-siú-koa siá kah ná chhin-chhiūⁿ sī chit-siú

kó-si. ùi chia tiòh khòaⁿ ē chhut--lâi, Gō-pah sī chit-ê chiâⁿ ū bûn-hòa ê koa-chhiú. Tī só-ū 90 nî-tâi ê Tâi-gí choan-chip, góa jîn-ûi “Chhiū-ki kơ-chiáu” choát-tùi sī tē-it-miâ.

Koa-khek sī gí-giân ê té-tì. Ng-bāng sòa--lòh-lâi ē-sái ū koh khah chē iu-bí ê Tâi-gí-koa thoân-sè, hō chit-má ê gín-á kám-siū tiòh Tâi-gí ê bí-lê.



全民台語認證
Choân-bîn Tâi-gí Jîn-chèng

**檢驗家已ê
愛台指數**

每年春秋季舉辦

多一份語言證照
多一份就業及升學加分機會

QR Code: 

E-mail: tgpomia@gmail.com
Tel: 06-2387539 Fax: 06-2755190
相關詳情歡迎請參閱官網資訊
<https://ctlt.twl.ncku.edu.tw/gtpt>

主辦單位:  **Tâi-oân Gí-bún Chhek-giām Tiong-sim**
國立成功大學 台灣語文測驗中心
NCKU Center for Taiwanese Languages Testing

 **Tâi-oân Lô-má-jī Hiap-hōe**
Taiwanese Romanization Association
台灣羅馬字協會

Him-siān ê gán-sîn

Ng Giòk-san

Pài-saⁿ hit ē-pơ, góa khì iu-chí-
ián chài Sūn-chi. I sī ták-kang lóng
hō sī-tōa kóng bē-thiaⁿ ê cha-bó
gín-á. In pan lāi-té chit-ê hō-chò
Phín-him ê tông-òh, in ma-ma
í-keng tī-hia tán--ah. M̄g-kháu
ê lâu-su sūi khòaⁿ-tiòh góa, tiòh
seng pang góa hòng-sàng: “Khó
Sūn-chi beh tng--khì-ah!” “Khó
Sūn-chi ‘go home’!” Chit sī Phín-
him í-keng chin mé-liáh chông
khì sió-pan hia, kiò in sió-tī chò-
hóe kiāⁿ--chhut-lāi. Sòa--lòh-lāi,
in saⁿ-ê lāng tō chhiú-khan-chhiú
khiā tī hák-hāu tōa-m̄g ê chiàⁿ-
pêng. Chit-sī tō thiaⁿ-tiòh Sūn-chi
ê tō-su hoah-kóng: “Khó Sūn-chi lí
seng khì piān-só!” “Khó Sūn-chi lí
khah kín--leh!” “Khó Sūn-chi lí bô
ōaⁿ ê-á!” Khó Sūn-chi... Lāu-su ê
thé-un í-keng chhèng-koān--ah.

Keng-kòe cháp kúi hun-cheng
liáu-āu, Phín-him in saⁿ-ê lāng koh
tī hia, in ma-ma tō iōng chiok un-
jiū ê siaⁿ-im m̄g i kóng: “妳還要繼
續等她嗎?” Phín-him chiok chhut-
lāt tìm-thâu, piáu-sī beh koh tán.
In ma-ma chí-hó ìn kóng: “好吧!

我們再等她一下”. Tōa-pō-hūn ê sī-
tōa chiap-tiòh gín-á, lóng ē kóaⁿ-
kín beh cháu. Góa khòaⁿ in tán
chiok kú, koh koan-chhat in siòng
ê hong-hiòng. Góa m̄g in: “Lín leh
tán siáng?” In ma-ma kóng: “她說
要等Khó Sūn-chi”, “跟她說完再見,
才要回家”. (In sī gōa-séng ka-têng,
bô leh kóng Tâi-gí.) Góa kiaⁿ chit-
tiô.... “Hăⁿ? Lín leh tán Sūn-chi?”

Àm-sī peh-tiám-gōa, kâ Sūn-chi
sé-thâu ê sī-chūn. Góa hóng-m̄g-
i: “Sī án-chóaⁿ hit-ê Phín-him hiah
ài--lí?” Sūn-chi: “In-ūi gún pan
kan-na góa kóng Tâi-gí, i siūⁿ beh
thiaⁿ góa kóng Tâi-gí.” Hăⁿ? Che
sī siáⁿ-mih ku-koài ê hiān-siōng?
Goân-lāi in lâu-su kóng: “Góa leh
liām Sūn-chi ê sī-chūn, kui-pan
lóng chiok choan-sim leh thiaⁿ
gún leh kóng siáⁿ.” In pan ê tông-
òh him-siān Sūn-chi ē-sái iōng in
bē-hiáu kóng ê gí-giân hām lâu-su
ín-chhùi-ín-chhih. Ták-kang lóng ē
thiaⁿ-tiòh in pan ê tông-òh: “Khó
Sūn-chi 早安”, “Khó Sūn-chi ‘bye
bye’.” Chin kó-chui. Ū chit-kang,
kāng-khoán leh tán-thāi gín-á ê sī-

kan, in-pan lêng-gōa chit-ê tông-
òh ê a-má, m̄ng kóng: “爲什麼她的
名字聽起來怪怪的？要怎麼寫？” Góa
ìn kóng: “Che sī Tâi-gí-miâ--lah!”
Khòaⁿ tiòh i ê chheh-pau téng-
koân, siá ê miâ kóng: “喔！是許順
之啦！” In sun-á tō chiok kek-tōng
ê kā i kóng: “不是！她是Khó Sūn-
chi!” Kui ê bīn chiok jīn-chin--ê.

In-ūi chheng-tī ê koan-hē, chit ê sè-
tāi ê gín-á tō chù-tiāⁿ iōng Hôa-gí
lâi su-khó, piáu-tat ka-kī. Nî-hòe
khah tōa ê ko-tiong-seng tō ē ná
hoah “Sūn-chi”, ná-chhiò, tòng
chò chhiò-khoe. Tân-sī, che nā-sī
chit-ê Eng-gí-miâ, in kám ē kám-
kak hó-chhiò? Kám ē khi chhiò
chit-ê Eng-gí kóng kah chiok liàn-
tng ê gín-á? Choat-tùi bē.

TÂI-BÛN EXPO

台文博覽會

2024講座回顧

Youtube全部上線



1月 蔣爲文 · 楊允言 · 林裕凱

故鄉ê聲嗽——

陳明仁kap 1990年代ê學生台語文運動

2月 丁鳳珍

陳明仁先生ê台語文實踐kap創作

3月 陳慕真

陳明仁作品紹介

4月 蔣爲文 · 近藤綾 · 吉田眞悟 · 多田惠

陳明仁作品ê外譯kap行銷

5月 Làu台語瑞士ê台語社

陳雷台語文學讀冊會讀冊伴

陳明仁讀友交流會

6月 陳明仁

陳明仁ê文學作品出版

7月 鄭良光 · 陳雷 · 張秀滿 · 蘇正玄

陳雷kap 1990年代ê

海外台語文運動起鼓

8月 陳雷 · 陳慕真

文學對談——

陳雷ê台語文實踐kap創作

9月 Làu台語瑞士ê台語社

陳雷台語文學讀冊會讀冊伴

陳雷讀友交流會

10月 陳雷 · 吳鈺瑾

文學對談——

陳雷文學ê創作kap思考

11·12月 陳慕真 ·

成大台語師資班馬雅各班成員

陳雷短篇小說ê文學地景 (一)(二)



台文作家系列講座 TÂI-BÛN
CHOK-KA HĒ-LIÁT KÁNG CHŌ

認bat台文作家
陳明仁&陳雷先生

Tòa-īⁿ iú kám

Sím Êng-thêng

Siūⁿ-khí pài-gō hit-kang, hīⁿ-á óa bīn-téng ê só-chāi sió-khoá-á chéng-chéng. Góa bô iàu-ì. Kòe chit-kang, lú lâi lú chéng, sīm-chì ē thiàⁿ, tō siūⁿ kóng thoah-á té iáu-koh ū kū-nī hīⁿ-á hoat-iām ê iòh-á, seng thèh-lâi chiáh khòaⁿ-māi, khòaⁿ chiáh ē hó--bē. Tán-thāi hō lāng òng-bāng.

Liāu-sióng bē kàu, hīⁿ-á m̄-nā bô khah hó, tian-tó lú chéng lú tōa. Thâu-khak mā khai-sí thiàⁿ--khí-lâi. Kui-ê lāng siān-siān, siáⁿ-mih tãi-chì lóng chò bē lóh-khì. Chí-hó jīn-miā koai-koai chhéng-kà kòah hō hō i-seng khòaⁿ. Hit chit kang, góa chin chá tō kàu-ūi, siūⁿ kóng pòh lī-ūn khòaⁿ ē-sái tãi-seng hō i-seng chhú-lí--bô. Kiat-kó, chū-thâu kàu bóe lóng-chóng tán saⁿ tiám cheng. Nā m̄-sī chin-chiàⁿ thiàⁿ kah tòng-bē-tiâu, sít-chāi tán kah chin bē-sóng. Tán-thāi, hō lāng bē-kham-tit hoân.

M̄ koh lūn tiòh góa ê sī, i-seng un-jīu koh khoe-hâi ê thāi-tō, hō góa goân-pún ak-chak ê sim-chêng liām-mi thiòng-thâu--khí-lâi. I-seng

kau-tài kóng thèh kāng-khoán ê không-seng-sò seng koh chiáh--kúi-kang-ah. Nā iáu-sī chiok thiàⁿ, āu--jit chiah koh lâi m̄ng-chín, bô tiòh seng khi kip-chín. Hó-ka-chài chit-chióng kiat-kó, kap góa siūⁿ-ê bô-saⁿ-kâng. Pún-té í-keng chò hó sim-lí chún-pī, liáh-chún ē iōng to-á koah-khui hō lāng lâu--chhut-lâi, iáh-sī iōng chiam-tāng kā lāng thiū--chhut-lâi. Sim-lāi hit-liáp tīm-tāng ê chiòh-thâu ē-sái seng khng--lòh-lâi--ah.

Keh-tóg-kang góa chin ì-gōa chiap-tiòh i-seng khà--lâi ê tiān-ōe, kiàng-gī góa tòa-īⁿ tī-liâu, eng-kai ē khah-kín hó. Nā-bô, hiah-nī giām-tiōng ê hoat-iām, khó-lêng iòh-á ài chiáh chin kú. Lī-chhiáⁿ hoat-iām tī thâu-náu kha-tau, kiaⁿ bǎi-khín cháu tùi náu-pō--khì, tòh chin hùi-khì--ah. Thiaⁿ tiòh i-seng ū chit-khoán kò-lū, góa mā kín kā hák-hāu chhéng-kà. Tán-thāi pài-sì chò PCR chhái-kiám, hó chún-pī pài-gō tòa-īⁿ.

Tòa-īⁿ liáu-āu, in-ūi tú-tiòh pài-lák lé-pài, kan-ta hō-lí-su lâi chù không-seng-sò niā-niā. Kui-kang

lóng teh tih-tōa-tâng, bô tō put-sî bong khòaⁿ-mãi chéng--khì-lâi ê số-chāi kám-ū khah siau--chit-kóa. M̄-koh tãi-chì m̄-sī gōng-lâng số siūⁿ hiah-nī kán-tan. Pài-it i-seng sūn-pâng ê sī tiòh tit-chiap an-pâi pài-saⁿ khui-to. Chún-pī koah chit-sūn seng kâ lêng chek--chhut-lâi, sūn-sòa chheng hō chheng-khì. Án-ne ioh-á hâu-kó ē khah hó. Số-í tō khai-sí kiaⁿ-kiaⁿ koh siūⁿ beh khah-kín hó, siūⁿ beh chiú-sút, koh bô siūⁿ beh khui-to ê hók-cháp sim-chêng.

Ùi tōa-īⁿ kàu chhut-īⁿ thâu-bóe lóng-chóng nng lé-pài. Sui-bóng góa lóng ka-kī chit-ê, koaiⁿ tī pēⁿ-pâng lâi-té, bô-lâng hó kóng-ōe. Mã put-sî thiaⁿ-tiòh gín-á teh háu, lâu-lâng teh haiⁿ, ka-siōng khang-chhùi chin thiàⁿ, sim-koaⁿ-thâu sít-chāi bô kài sóng-sîn.

Nā kóng tī góa tōa-īⁿ kī-kan siōng thiám--ê sī siáⁿ lêng, it-tēng tō-sī goán khan-chhiú. I pún-té tō ták-kang Ka-gī Ko-hiông chē ko-thih thong-khîn, goân-pún chái-khí lóng-sī góa sàng gín-á thák-chheh. Hiân-

chú-sī góa tōa-īⁿ, i ták-kang lóng-ài chhéng-kà chit tiám-cheng, sàng gín-á thák-chu liáu-āu, chiah ē-tàng khi siōng-pan. Ū kúi-kang-á mã tō pài-thok tông-sū tãi-khò, hó thang kóaⁿ tng-lâi chiap gín-á hā-khò. M̄-nā án-ne, chhù-lâi ê tōa sè hāng tãi-chì lóng-ài i chhú-lí. Góa tui i sít-chāi chin pháiⁿ-sè, iū-kī sī tng nng ê gín-á teh oan-ke, i tō ài koh khan-kà, koh ài bô-êng ka-lāi-sū. Góa kan-ta ē-sái kâ kóng “Lí sin-khó--ah”, kī-thaⁿ lóng bô hoat-tō tàu-saⁿ-kâng.

Hó-ka-chài chit-má băng-lō tiān-ōe chin hong-piān, iáⁿ-sìn beh khòaⁿ tō ū, ták-kang lóng ē-sái kap bók-kiáⁿ kóng tiòh ōe, kīⁿ tiòh bīn. Hō-siong hun-hióng seng-oáh, mã kap kó-chui ê hâu-seⁿ cha-bók-kiáⁿ káng--chit-ē. Chū in chhut-si tō m̄-bat kap góa hun-khui chiah-nī kú--kòe. Ták-kang tán in hā-khò, iáⁿ-sìn sī góa chit-chām-á siōng kī-thāi ê tãi-chì. Tán-thāi sī chhiong-boán kī-thāi--ê.

Ùi iù-tī-hng khai-sí, ták-kang khi hák-hâu tō tán hā-khò kap tông-

oh tàu-tīn chhit-thô. Keng-kòe
kok-hāu-á, chhō-tiong, ko-tiong
mā-sī tán-thāi kap pêng-iú chò-
hóe thak-chu hák-sip. Liân chhut-
gōa thak tãi-hák kàu chhut-giáp,
tán chò-peng, chhōe-thâu-lō, tán
ū-iân-lâng lâi chò khan-chhiú,
kiat-hun seⁿ-kiáⁿ, sīm-chì táh-jíp
tiong-liân, chiām-chiām chē-hòe,
khai-sí chit-tui pēⁿ-thiàⁿ, it-tit kàu
lî-khui sè-kan, mā lóng sī pít-jiân ê
kòe-têng.

Lâng it seng tiong chóng--sī ū tán-
thāi ê sī-chūn. Gín-á sī tán tōa-
hàn thang-hó ka-kī chò-chú, bô
siūⁿ beh hōe lāng koán tiâu-tiâu.
Hák-seng sī-tāi siōng-khò tán hā-

khò. Khó-chhi liáu-āu tán tap-àn
kap sêng-chek. lok-hōe ê sī tán súi
cha-bó gín-á, tán koh khah kú mā bē
thiám. láu koh ū chin-chē chin-chē
ê lē. Tán-thāi ū tang-sī-á sī hoaⁿ-hí--
ê, ū tang-sī-á sī khó-būn--ê, mā-ū
tiòh-kip--ê, mā ū chhiong-boán kī-
thāi kap hi-bāng--ê.

Sui-bóng tán-thāi ê kiat-kó bô-it-
tēng sī hōe lāng boán-ì--ê, tō-sng sī
án-ne, kok-sek kok-iūⁿ ê tán-thāi
hong-hù lán ê jîn-seng, hōe lán ū
bô-kāng ê kì-tī, in-ūi tán-thāi hōe
lán ē kì-tit, in-ūi tán-thāi, hōe lán
thēng lòh-lâi kiám-sī jîn-seng ê
hong-éng.

講者：Hê-bí
台文雞絲麵發起人



台文雞絲麵

便利台語文學習好ke-si !

PhahTaigi
台語輸入法



ChhoeTaigi
台語辭典

奇月基礎場／

完全免基礎，來體驗PhahTaigi台語輸入法。

雙月進階場／

Ài有台語羅馬字基礎，來學習PhahTaigi台語輸入法、
ChhoeTaigi台語辭典ê使用技巧kap撇步。

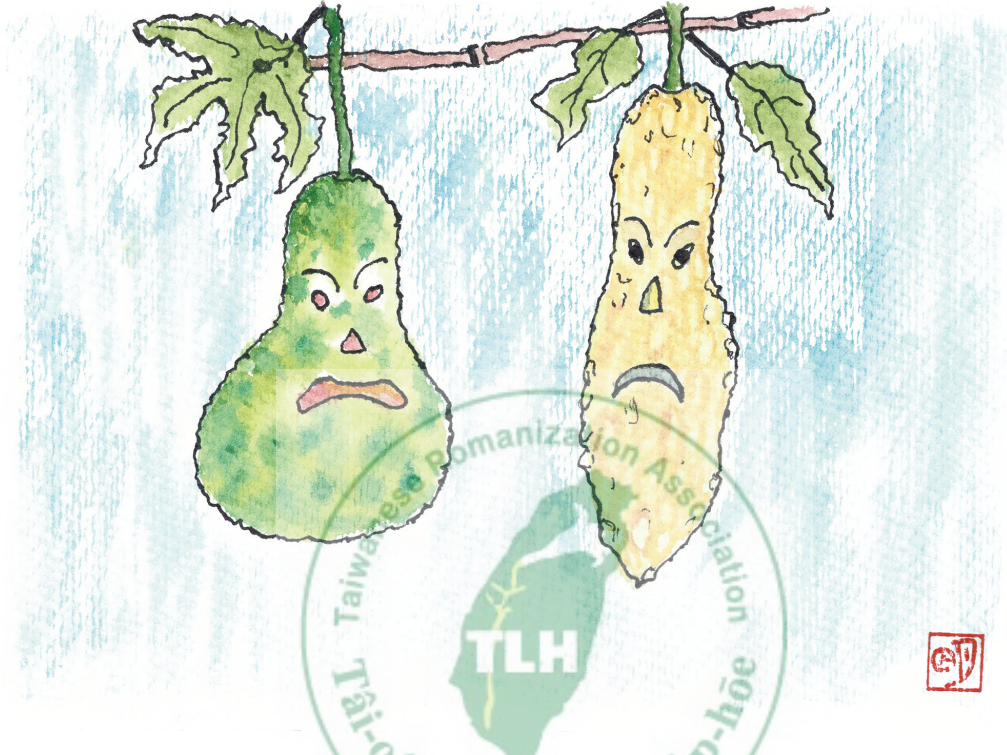


活動細節請關注
「台文博覽會」官方Linktree
<https://linktr.ee/taibunexpo>



Pû-á khó-koe lám leh háu

Bûn / Lahjih Tô / 陳坤明



Chhài-hêng chhài-se móa-móa-sī, m̄-chai án-chóaⁿ pû-á khó-koe lám leh háu: “Ná-ē chiah-nī soe. M̄ kā lán o-ló tòh chún soah, kiàn-pái in nā iu-thâu-kat-bīn bô hoaⁿ-hí, tòh khoe lán tú-siàu. Siáⁿ-mih pû-á-bīn, khó-koe-bīn. Lín leh khó-liân-tāi, hām goán siáⁿ tī-tāi?”

“Tòh-sī meh, in lāng siāng gâu kā lāng keng-thé, siāng gâu kā lāng chhiò soe. Ka-tī soe, soah kóng cheng pû-á seⁿ chhài-koe.”

Tiòh mā kóng, m̄-tiòh mā kōaⁿ leh sōe, ơ-phīⁿ-kóng ơ-pêh-ōe, lán siāng hó mài chhap--i.

Gū-ì

Bô lí-sèng ê phe-phêng, mài chhap--i.

Lán人ê做sit話 (2)

陳明仁

Koh講田地ê問題，田是tâm作，土地ài先整地，整讀白話音chiáⁿ，整理，文讀音chéng，用tī虛動詞，chéng hì-láng、chéng kiáu、chéng公司、chiáⁿ頭chang、chiáⁿ皮鞋（修理鞋仔）、chiáⁿ地。先用犁，了後用loáh-tâng拖平，loáh-tâng是大khô柴，長長，釘鐵勾，縛索仔hō牛拖講拖loáh-tâng界hō平，pah lăk-ták，hō塗丸仔碎--去，kan-taⁿ chiáⁿ地就真kāu工，ka-chài m̄是tāk年lóng tiòh-ài chiáⁿ地。Koh來ùi田頭溝仔beh引水入田，稱水田，專業語是phòāⁿ水，m̄是淹水，淹水是自然水淹--入--來，phòāⁿ是專工khioh水路引入水，tú好tīⁿ就好。圳溝通常khah kē，岸khah koân，這時tiòh ài踏水車kā水ùi kē引koàn入細條溝仔，溝邊kút khiah，引水入田頭仔，田頭koh tiòh設lô-chúi-ko khut-á，水--nih有雜塗先沉--落--來，清水chiah thang khioh水路入田--nih，稻秧仔chiah bē敗穰！Koh tég來講稻仔án-chóaⁿ 生活！Ták冬收成了lóng ài留kóa chhek種，通稱「米母」，chhek種khē tī塗--nih，用稻草khàm--起--來，ài hiù水，無幾工就puh-íⁿ，像hip豆菜án-ni，m̄-koh豆菜是用綠豆來hip，會puh-íⁿ，

有豆菜。稻íⁿ khah長大了後，就是秧仔。秧仔生kui phiàn，用秧thio kui-bô連塗thio--起--來，khng tiàm ng-lap-á（秧納仔）。Ng-lap-á是竹bih仔編--ê，beh pò田ài用ng-lap-á té。秧船是柴pang kap-choh--ê，專工beh khng ng-lap-á落水田，beh pò ê田有phòāⁿ水--á，用柴khok仔載秧仔，tī水面拖，ná像水面行船。Beh播秧仔，是kā chéng頭仔chiⁿ入塗--nih，chéng頭仔會受傷，ài套銅chéng甲，林文欽社長講in hia ê銅chéng-kah稱黃kóng仔，真心適！（林文欽，前衛出版社社長，故鄉tī雲林崙背鄉舊庄，kap阮二林原斗竹圍仔庄，隔濁水溪兩岸，離無真遠，in ê作sit話大部分kap阮庄無siáⁿ精差。），播田插秧仔倒退行，為beh掠直，ài有柴架仔作界chiah插會直chōa。講--來作sit bē-sái má-hu，1 khu稻仔若歪ko chhih-chhoah kám會看口--tit！

水ài chiáp巡，bē-sái siuⁿ tīⁿ，有時半暝也ài來巡看田水若phòāⁿ到giáh，ài kā掘ê水khiah塞--起--來！Koh不時tiòh so草，田--nih bōe種choh前，chiáⁿ地也犁田，稻仔割了ê田日頭曝kah ta-khok-khok，犁田就是kā ta

塗犁開，hō本底塗--nih ê有機礦物質翻新，頂季ê有機質hō作物食了--ah!犁過ê田，會烏塗khàm白塗，ó--出-來ê塗有地下水，塗色烏--ê。筆者ê詩〈作sit〉有寫，「日頭kha，掘á掘，烏塗khàm白塗...。」無經過hit款都合--ê，m̄知意境。

秧仔播了，真緊就雜草會puh--出-來，ài so草，跪行tī田--nih，kā雜草根khau掉，chi"入塗--nih，ài so幾nā piàn，so草工khah輕khó，gín-á人 mā tiòh tàu choh。到稻仔beh大，ài iā肥料，肥料是去農會領--ê，講是「領」m̄是免錢，貴som-som，等稻仔收成chiah put粟仔去農會tú數，農會是政府teh控制剝削農民--ê，理事長、總幹事lóng國民黨--ê，選舉也是大thiāu仔kha。肥料外銷ê價數是賣農民ê 10分之1，農業地區國民

黨透過農會kap水利會操控農民，選舉也是2會ê重要主管做國民黨ê候選人。水利會收水租，一直到人民出來抗水租運動後，chiah廢止。

Koh tńg來講播田，稻仔大機會有稗仔(phē-á)介成稻仔形，一般人m̄是真正作sit人，分bē清楚稻仔kap稗仔，稗仔ài khau掉，中文ê稗官稗類(敗類是錯字)是假稻仔suh土地ê營養分。到稻穗有米漿到beh結實，稱kiat-kūi，液體漸凝成固體，會開花，稱「弄花」也有講「bāng花」。台灣稻作歷史真久長心適，米有蓬萊，在來，chùt米，尖chùt圓chùt，koh有khah新ê烏米。尖chùt仔kap圓chùt就是作米糕kap油飯無kāngê材料。

後回繼續



taiginiau

Chò-hóe lâi thàk-chheh òh Tâi-bûn!
做伙來讀冊學台文!

台語貓ê店

pinkoi Tâi-gí Niau 台語貓



台南市永康國小學生作品

我ê阿母

5年1班 石恩綺

我ê阿母實在真súi，我ê阿母伊kah別人ê阿母無kāng，因為伊看--起--來足少年。伊tāk工lóng足òaⁿ轉--來，伊親像m̄知按呢會jú來jú老，我足想beh kā伊講，m̄-koh伊為tiòh beh趁錢，所以伊bē-tàng無去做khang-khòe，我感覺伊應該ài有適當ê hioh-khùn。我nā beh iú-hàu阿母，我就愛幫阿母照顧小弟負責任，若無伊就會足òaⁿ才睏。阮全家我上蓋kah意ê人就是阿母，阿母伊親像是我ê朋友、我ê老師，雖然外媽iā足好，m̄-koh伊會亂開錢，所以我希望伊mài亂開錢。全世界ê阿母好--ê真chē，無好--ê iā真chē，m̄-koh好iā bē-sái sēng囡，無好--ê iā bē-tàng用拍--ê，我感覺我ê阿母真好。



MÙA XUÂN
& MÙA THU
每年春秋季舉辦

從參加
國際越南語認證開始

新南向

<https://cvs.twl.ncku.edu.tw/ivpt/> 相關詳情請參閱官網資訊

主辦單位
TRUNG TÂM NGHIÊN CỨU VIỆT NAM
國立成功大學 越南研究中心
NCKU Center for Vietnamese Studies

社團法人台越文化協會
Hiệp Hội Văn Hóa Việt Đài
Association for Taiwanese and Vietnamese Cultural Exchange

換料理台記事

O'-bah

Tiû-tû chiok久chhân-chhân kā
決--lòh，總ka換新--ê，規座ê料理
台，gá-suh爐，抽油煙機總換。實在
講chhím-thâu-á是想beh hak 1台洗
碗機niâ，尾手soah jú舞jú大，世間
事tiāⁿ會án-ne，hō咱bē按算--得。

爲tiòh健康設想，盡量家己煮食，m̄-
koh hia ê碗箸，油lòe-lòe ê鍋仔
鼎，hō人頭足疼。雖罔假日囡仔會
bāu起來洗，m̄ koh平素時iáu是我ài
出手，有富貴手soah無富貴命。

上網比較各品牌洗碗機是第1步，jú
看jú驚，he價數害我想beh放棄，
想幾若工，決定儉腸neh肚，真無
簡單決好品牌型號，soah發現原本
ê料理台是規座--ê，無法度khòg洗
碗機，taⁿ這聲piàng--ah，kám講
beh放棄？Bē-sái，我一定beh買，
心肝掠坦橫，換料理台chiah是頭
路。橫直原本15年前買這間厝ê時
tòh有想beh換新，是裝潢ê師傅講換
門片tòh bē-su新--ê，已經加擋15冬--
lōh，koh再講he木製桶身已經lī-lī-
lak-lak，趁機會換新拄好niâ。有心
beh做一定會成功，世間事kám m̄是
mā án-ne--leh？

Sòa--lòh去問中古料理台kám有人
願意收？無問m̄知影，一問chhoah 1
tiô，He規座白鐵仔，叫人來拆走，
工錢上無ài 3,000 khō，這條錢我bē
chhut--chit，利用歇熱kap伊拚，家
己研究beh án-chóaⁿ拆，才koh giáh
去回收場，賣歹銅舊錫，m̄ nā省3,000
koh加趁beh 1,000。雖罔頭尾用掉
3工ê時間，m̄-koh規家伙仔鬥陣想變
步，做伙出手拆料理台，順sòa了解
規个結構，mā算是特別ê經驗。

順利解決上大座ê料理台，後1步是
決定買啥款ê抽油煙機，gá-suh爐
kap新ê料理台。灶跤頭擺搬kah空
lo-so，講話sòa有回音，原來這ê空
間koh不止仔大neh。頭擺買厝無經
驗，m̄知灶跤án-chóaⁿ規劃khah好
用，利用這擺好好仔拍算mā是bē
bái。現代人實在離bē開網路世界，tāk
項lóng去內底chhiau，看別人ê使用
經驗，比價數，koh 配合家己ê使用
需求，尾手chiah走去店頭看見本，
轉來想幾落工，tī預算、合用kap空
間利用這3項掠1 ê中和kā決--lòh。

對原本按算開40,000 khō買洗碗機，
最後soah變做規ê灶跤重規劃，代誌
真正m̄是像戇人想--ê án-ne，完全無

料想tiòh táp-táp-tih-tih ê khang-khòe竟然hiah nī chē。回想一月日無灶跤通用，tāk頓買便當，買大桶ê礦泉水，beh洗碗箸tòh ài換去涼台水槽仔hia，實在真無利便。平素

時當做一切lóng是該當然，chit-má chiah知，無啥物號做必然。四序ê日子過慣勢，原來平常是hiah nī無平常。



蔣發太 孫玉枝 台語文教育基金會

本會全名「財團法人高雄市蔣發太孫玉枝台語文教育基金會」，簡稱「發枝台語基金會」。本會宗旨是推動釘根台語ê「台灣學」教育、促進台語文ê標準化、普遍化kap國際化以及落實聯合國「世界文化多樣性宣言」、「世界母語日」lāi-té對各語言族群文化保障ê精神。

歡迎申請

Hoan-gêng sin-chhéng

發枝台語薪傳終身貢獻賞
蔣發太先生台語師培菁英賞
孫玉枝女士台語認證傳承賞
巴克禮牧師台語文國際化貢獻賞
鄭兒玉牧師白話字貢獻賞
王育德教授台語文研究賞
鄭良偉教授台語文研究賞
王育德博士講座
林茂生大師講座
林茂生論文發表賞
陳信從老師玉蘭樹賞
詹文聲教授國際台語文獎學金
林茂生教授台語教學優良賞
發枝台灣語文出版獎助

詳細請參閱發枝台語基金會全國台語文教學、研究與創作獎勵辦法



成大台語文獎學金頒獎典禮

發枝台語基金會董事及國內外來賓作伙出席

2024年獎學金頒發新聞報導

發枝台語基金會與永康勝利國小合作頒發台語文獎學金



郵政劃撥 |

請註明捐款事項kap捐款者，對本會捐款會當抵稅
戶名／財團法人高雄市蔣發太孫玉枝台語文教育基金會
帳號／4236 9509



蔣發太孫玉枝台語文教育基金會網站

Nā需要透過銀行帳號捐款，iah-sī ùi國外捐款，請E-mail hām阮chih接。

E-mail: hoatki2023@gmail.com

烏克蘭 kap Lō-se-a teh phah ê 戰爭是認同ê戰爭

Lâu Ui-liông

Lō-se-a 侵liòk 烏克蘭，現 chú-sî teh phah ê 戰爭，m̄ 是只有看 ê tiòh ê 飛彈、炸彈 kap chhèng-chí niā-niā，siōng 重要--ê tiòh 是 chu-sìn 戰。因為科技進步，tāi-ke lóng 會用手機 á 看消息，這 tiòh 代表宣傳真重要。

Chit sî，nā 有人製造假消息，hō lán 相信敵人有贏面，lán tiòh 算 bē 輸，mā 免戰 tiòh 投降--ah，敵人甚至 m̄ bián 用一兵一炮 tiòh ē-sái 占領台灣。Nā 是對敵 ê 雙方 lóng 是使用 kâng 款 ê 語言，án-ne，資訊戰 tiòh koh khah 好 phah--ah，因為是 m̄ 是假消息 tiòh koh-khah pháiⁿ 分辨。所以，lán nā 有這種警覺，咱 tiòh ē 知影 beh án-chóaⁿ 來抵抗敵人 ê 假消息，m̄ 是 ē-sái hō 人 chhìn-chhái 騙 kah lōng-lōng-séh--ê。

目前 ê 台灣是中國 kâm tī chhui--nih，iá-bē 吞 chiáh--落-去 ê 肥肉。這幾年來，中國一直 teh kā 全世界宣傳 kóng，台灣是 in ê，tī in ê 「一中架構」框架中，siáⁿ 人 lóng bōe-sái kap 中國 搶台灣。中國認為，台灣 m̄ 是台灣--ê，台灣是中國--ê。過去 ê 台灣，ti 蔣介石 ê 操作下，lán 聽 tiòh--ê lóng 是蔣介石

leh kā lán 放 ê 假消息，kóng siáⁿ-mih lán lóng 是 in 中國人，久來，lán 台灣人 ka-kī tiòh 放棄 beh 做台灣人--ah，sīm-chì bē 記 leh lán ka-kī 是台灣人。

台灣人 70 gōa 年來 hō 人教做是中國人，hit kóa kā lán 台灣人教做是中國人 ê 人，in 是 koh khah bē 認同 ka-kī 是台灣人，in 自早以來 tiòh 認同 ka-kī 是中國人，所以 in kap 中國人 khiā 作夥，甘願死 mā bô-ài 做台灣人，in kan-nā beh tih 台灣人 ê 選票 niā-niā。自來 in tiòh 是壓迫台灣人 ê 人，頭殼內 kap 習近平 kâng-khoán，lóng 是看民主 kap 自由 kán-ná 豬屎--leh。

In 認為 ka-kī 是中國人，做中國人比民主 kap 自由 koh khah 重要，所以 in nā 聽 tiòh 台灣人 beh 做台灣人，in tiòh khí phui-bīn，bē 輸 lán 台灣人欺負 in gōa thiàm--leh。過去台灣人 hō in 騙 70 kú 年，kàu-taⁿ iah koh 有真 chē tī 台灣 ê 中國人 beh 壓制 lán 台灣人做台灣人，lán 台灣人 nā lóng bô 防備，m̄ 免 10 年，lán tiòh 會 hō 人 chiáh 死死、吞了了，chhun bô 1 tè 骨，koh khah 免 kóng siáⁿ-mih 民主 kap 自由。

爲tiòh ài有台灣人ê認同這點，台灣政府對國家母語，tiòh應該ài用國防ê標準來看待，m̄是kan-nā用做人情ê心態來補助。因爲使用母語變成是lán抵抗敵人假資訊ê武器，mā是認同台灣ê重要基礎。

戰爭ê時，真簡單lán tiòh ē-sái辨識，nā ē-hiáu kóng ka-kī母語--ê tiòh是ka-kī人，nā bē-hiáu kóng母語--ê，tiòh m̄是ka-kī人，kám m̄是siōng重要ê分別？台灣人kóng台灣話，kóng原住民話，講客話，chiah有法度分辨假消息，分別敵我，án-ne mā chiah有可能建立敵我ê意識。

現在台灣一部份ê人，tī台灣大漢，拒絕學台灣ê話，mā bô beh做台灣人。Án-ne中國人 nā beh放假消息，beh統戰台灣，tiòh真簡單。Che tiòh表示中國騙lán台灣人ê成本是零，in ē-sái kā台灣人放假消息，反

正台灣人也分辨bōe出是台灣政府放ê消息iáh是中國政府放ê假消息。咱台灣人已經hō中國人屠殺數萬人過--ah，70 kú年後，kám-kóng咱tiòh koh hō現在hit-pêng ê中國人koh再屠殺1-pái？

想beh做中國人ê中國人，in根本tiòh無需要學台灣ê話，因爲in認同中國人，戰爭ê時，in kap中國tau-khang放假消息，是tú-hó niā-niā，但是lán nā是真正beh抵抗敵人，咱tiòh ài開始建立清楚ê敵我意識，lán tiòh ài學母語。

弱國人民bô悲觀ê權利，tiòh親像現在ê烏克蘭kâng-khoán，ài學ka-kīê母語，相戰ê時，lán chiah有chài-tiâu保護ka-kī ê國家，chiah bōe去hō敵人ê假消息phah倒。



台文博覽會



台語過生活

Tàk個月第3ê拜6 20:00~22:00



2025
台語開講會
報名分享



炕塗窯

Chu Chùn-hô

細漢時 lóng ē kap 厝邊 囡á 去 田--nih 炕塗窯，一陣人到田--nih tiòh 開始分 穡頭。一寡á人去 khí 塗窯，一寡á人去 chhōe 塗kak、chhōe 柴、chhú-lí 食ê 物件，逐家 bô-êng kah 真歡喜。

Beh khí 塗窯ê 塗kak bē-sái siuⁿ sip-tâm，因為 nā siuⁿ sip-tâm ē kah bô-hó 燒ta、燒紅。Mā bē-tàng siuⁿ 黏。Nā-bô，燒--lòh ē 變磚á kak。Ē kā 食ê 物件 khò kah nōa-kô-kô。Mā bē-tàng siuⁿ 鬆，燒--lòh 塗窯 siuⁿ 鬆，kiaⁿ chò ê 窯 pang-pang khì，tiòh bô-chhái teh khí--ah。

Chò 塗窯 ài seng 挖一空 chiah 用大塊 塗kak 做地基，塗kak 做塗窯口是有 mê-kak--eh，塗窯口用鋤頭挖一ê 塌窟á，較停á 柴 chiah-bē 損 tiòh 塗窯口害塗窯 pang--khí。真濟人 lóng 用磚á kak 來 khí。M̄-koh ùi 磚á kak ê 塗窯口 bô-hó khng 柴 kap 食ê 物件 入去。塗窯口 ài 對風口 án-ne 燒，柴火 chiah ē 炎。下跤用大塊 塗kak，愈面頂 塗kak ài 愈細塊，koh ài tauh-tauh-á khí 倚內面 chiah 會當 kā 塗窯面頂收倚--來，ah-bô 塗窯頂 bô-hó 收尾，khí 塗窯ê 時 ài chim-chiok，

因為無張持 ē 拚 pang--khì，án-ne 塗窯 tiòh khí bē 起來--ah。

Koh 來 tiòh 起火燒 塗kak，燒 hō 紅紅紅，m̄-koh 柴火 bē 當燒竹á，因為 nā 燒--lòh，竹á chat ē pōng-pōng--khì，真正 gûi-hiám 愛小心注意。Teh 等 塗kak 燒紅ê 時，tiòh 去 tau-chhiau lō-kô-moai-á 包食ê 物件，án-ne 物件 chiah bē chhàu-hóe-ta。等 塗kak 燒紅 用番á 火去 ù，nà ù--著 sùi chhĩ--一聲 khí-hóe，塗kak tiòh 燒好--ah，溫度有夠 koân，柴火 tō 會當 捎出來--ah，liâu-liâu-á kā 塗窯頂拚開，食ê 物件 ūn-ūn-á khng--落去，像雞á、番薯 kap 雞卵 lóng ē-sái khng。雞á ài khng siōng 下底，koh 來蕃薯，siōng 頂 koân 是雞卵，án-ne chiah bē 物件 teh kah nōa-kô-kô。物件 khng 好，塗窯 tiòh 用鋤頭敲，敲 hō pang--khí，koh kā 塗用 hō chát，外口用 塗khàm hō chát，bē-sái 有 chhèng 煙，án-ne 燒氣 chiah bē 散--去，物件 m̄-chiah ē 熟。Siōng bōe--á 插一支草á tī thô-tui téng-koân，等草á 黃黃 liân--khì，tō 會當開窯。Teh 開窯ê 時真濟人 tō 去掠 bōe-iáh-á、chháu-meh-á kap 灌 tō-peh-á 耍 kah 真歡喜。

開窯mā是有mê-kak--ê, ài tùi窯邊
liâu-liâu-á póa開, án-ne chiah bē
傷tiòh物件, nā是siūⁿ大力物件挖斷
了了, tiòh無彩工--ah, 物件ó--tiòh
bē當sùi提, 先póa去邊--á, 等燒
氣較散chiah去拈較bē燙--tiòh。Tú
出窯ê雞卵sít-chāi有夠芳, 食了
kui-chhùi lóng是雞卵芳。炕好ê蕃
薯, kā chhàu-hóe-ta ê皮扒掉, 黃黃
koh出蜜, 芳芳甜甜koh有窯芳味,
雞肉mā真爛, chit-ē咬--落-去, 肉
sùi斷bē chhâ-chhâ-ta-ta, 食了
真sòa-chhùi。逐家食繼了後, kā番

薯皮、卵殼kap雞骨á lóng埋tī塗
底做肥料, siōng-bóe用水kā塗窯沃
澆, ài細膩mài發生火災。

Kū-té炕窯是用天然物á, 用了tiòh會
當直接埋轉塗做肥料非常環保, hiān-
chú-sī ê人 kā 用--kòe ê sok-ka物
á khàm塗--nih是無法度分解, 造成
環保問題, 溫度siuⁿ koân mā有化學
物á cháu入食ê物件, 食落腹內造成
身軀病疼, 真正m通。

@Google Meet

線頂台文讀冊會

Tâi-oân文學 讀冊會

Ták月日第2、4 ê拜1 20:00~22:00

目前teh讀／陳明仁台語文學選

主辦／Tá-káu Tâi-gí-bûn CCHH



請thiⁿ表單

Làu台語—瑞士ê台語社

時間請看Làu台語-瑞士ê台語社FB

讀冊會／台灣唸歌·陳雷台語文學·陳明仁
台語文學·台語文青·繪本·俗諺

主辦／Làu台語-瑞士ê台語社

會議室贊助／台文雞絲麵 Tâibûn Kesimī x

Tá-káu Tâi-gí-bûn CCHH



請傳訊息來FB

Chhōe Tâi-gí 讀冊會

Ták禮拜3 20:30~22:30

目前teh讀／A-eng--a

主辦／台文雞絲麵 Tâibûn Kesimī

協辦／Tá-káu Tâi-gí-bûn CCHH



請thiⁿ表單

TLH 台灣字雜誌—線頂讀冊會

2024年起鼓

Làng禮拜ê拜5 19:30~21:30

主辦／台灣羅馬字協會 仁武分會

連絡電話／0911 143 668



Google表單報名

阿郎 (7)

漢羅文

做工á人

A郎斟酌ka看，chit ê烏狗兄面路á koh真緣投，tòh是目頭sió-khóa-á kat-kat，憂愁憂愁ê形，留2撇嘴鬚，性格性格，烏狗兄chit 3字是叫ē得過。穿1 su白色ê長phàu，凡勢是最近khah落魄，長phàu kō kah 1 chhok 1 chhok烏烏lóng無整理。A郎講：「烏狗兄，你tòa tī tó位？我送你去lín tau歇暎好--無？」A明講：「叫我A明tòh好，goán厝tī頭前直直去，請來goán tau奉茶！」2人chiū án-ne沿路開講沿路tùi A明in厝--去。無jōa久，行到崙頂，kan-na看tiòh幾間人家厝，tòh是無看tiòh牧場。A明手比hit keng細細間á ê草厝，講：「Hit間tòh是goán tau，請入來坐。」行kah厝內，kan-na看tiòh 1 tè桌á，無椅á，頂面khng茶kó kah au-á，1 kóa sù常有teh用ê家私khng tī壁角，整齊整齊，另外1 pêng ê厝角chhu kài chē稻草，應該tòh是暎tī稻草頂面做眠床。冊kài chē，整齊整齊幾nā thah khng tī壁角。

2人chē tī桌á邊，A郎問：「A明，你做siáⁿ khang-khòe？」應講：「我是讀冊人，想beh做軍師。」Sòa--lòe A明soah直直講，講bē soah，「...講tiòh治國...，...chit ê民生福利...，...

百姓bē-sái hō iau--tiòh...，」A郎thàn A明lim茶潤喉ê時想beh插話，kan-na講出：「我teh想...。」A明soah sùi接落去講：「水利建設mā kài要緊，水有夠用chiah有好年冬...，...hit時天下三分...，...食bē飽是án-chóaⁿ相戰...，」A郎無講soah ê話，只好吞落喉。講到相戰ê時，A郎已經teh seh神，講到「天下萬民」ê時，A郎已經手thuh tī ē-hài teh tuh龜，tuh--leh tuh--leh tuh 1 ē siuⁿ大力，手thut--去，下hài soah去khòk tiòh桌á，A明chiah親像回魂--ā án-ne，kā A郎hōe失禮，「真歹勢！我kiàn-nā講tiòh chia ê tãi-chì，lóng siuⁿ激動，ē講kah m̄知影人。」A郎笑笑--à，應講無要緊，sòa--lòe tòh kā ka-tī是án-chóaⁿ來到chia，是án-chóaⁿ beh去南島phah歹人ê tãi-chì詳細講hō A明聽，邀請A明做陣去。A明講：「我是teh等1 ê好主公來邀請，beh做軍師救天下萬民無m̄tiòh，m̄-koh he冊寫講主公tòh ài來我chit間草厝請我3 pái，我chiah ē-tàng chhut-soaⁿ，nā無我tòh真失khùi！」「Chhut-san lah，chhut-soaⁿ意思無kāng款！」「失禮失禮，我iū-koh講m̄-tiòh--ah！」「無，án-ne--lah，我koh請你食三粒chút米丸á，1粒

準做邀請1遍，án-ne ē通過--無？」A明sûi應講：「主公在上，受A明一拜！」「Chiâⁿ好chiâⁿ好，án-ne我tòh有伴--ā，多謝你答應。」A郎kài歡喜，án-ne koh來路--nih有人做伴，一定ke真趣味，mā thèng好sio-chiàu-èng，a-bú有交帶che丸á kài要緊，chit-má chiah知chiah有效。

Chit暝，2 ê人chhoe tiòh伴，開講真久，一直到月娘peh kah koân-koân-koân ê時chūn，chiah去稻草堆頂面倒--leh，睏--去。

隔轉kang，2人精神，A郎講：「咱2 ê人beh鬥陣去南島，án-ne我chia ê丸á無夠thang食，咱ài去chhoân kóa mih-kiāⁿ chah--leh，chiah thang出發。你án-ne瘦pi-pa，mā tòh食hō飽chiah有法度行hiah遠ê路。咱chia附近kám有siáⁿ-mih所在chhoe有食mih？」A明應講：「附近有溪á，咱來去看māi--leh，kám

好？凡勢ē-tàng liáh kóa魚！」「Ē，有魚thang liáh，你chăng nah ē iau kah倒tī路邊？」「我to技術bái...。」

2人款款--leh tòh出門，路--nih tīg tiòh A明in厝邊ê伯--á，伯--á真好禮kā A明sio借問：「Khong明，lín朋友來chhit-thô oh？」A明口氣kài正經kā伯--á應：「我叫A明，mā ē-tàng 叫我烏狗兄，mài叫我Khong明，goán chit-má beh去溪á邊liáh魚。」凡勢是A明tiāⁿ leh kah厝邊隔壁講「天下萬民」ê tài-chì，chiah ē去hông hō chit lô偏名。伯--á koh應：「好--lah Khong明，m̄-thang kui kang khut tī厝讀冊讀kah頭殼khong-khong，ài加減á出門行踏，lín路--nih tòh khah細jī--leh。」A郎知影Khong明chit ê偏名已經hông叫tiâu--leh-ah，A明khah án-chóaⁿ反抗mā無khah-choah，lóng ke了工--ê niâ。

後回繼續

台文博覽會



活動放送站



2025
線頂



Khài Káng

成大出版明鄉新冊， 探討鄭成功部下án-chóaⁿ釘根越南

Bûn Têng



■ 台南場新冊發表kap座談

「有唐山公，無唐山má」這句話m̄-nā ùi台灣起頭，mā真適用tī越南ê明鄉人！成大越南研究中心最近出版三本kap越南明鄉人koh有華人相關ê新冊。這三本冊結合越南、韓國kap台灣三國學者ê siōng新研究，超越傳統研究觀點，ùi東亞kap東南亞宏觀ê視野，探討大明國ê遺臣kap軍民遷sóa到越南、韓國（朝鮮）kap台灣以後，in kap在地人文化接觸liáu，nḡ在地化、釘根生滌方向發差異ê所在。

這三本新冊分別是《唐山過越南：越南明鄉人的認同轉變與在地化研究》（台、中雙語版蔣為文著），《明鄉人的在地化研究：越南、韓國與台灣之比較》（台、中雙語版，越、韓、台三國學者多人合著，蔣為文編）kap《越南

胡志明市「福鄉人」的族語使用與活力之研究》（中文版，范玉翠薇著）。

成大台灣文學系教授兼越南研究中心主任蔣為文表示，大約tī鄭成功家族統治台灣ê尾期，鄭成功ê舊屬高雷廉總兵「陳上川」、龍門總兵「楊彥迪」等人率兵三千gōa人投靠當時越南ê阮氏政權（廣南國）。阮主授予陳上川等人官職，koh令伊負責往南pêng開墾，包含現此時越南南部ê「嘉定」、「定祥」、「邊和」等地。因為陳上川協助阮主ùi柬埔寨手頭搶tiōh土地kap拓展南pêng ê土地，深受tiōh後來ê阮朝皇帝明命、紹治、嗣德等肯定，kā封做「上等神」。M̄-nā án-ne，明國遺臣ê後代、廣東雷州莫府城人「鄭玖」chhōa兵á 400 gōa人去柬埔寨南方蠻

荒ê所在開墾。後--來鄭玖歸順越南阮氏政權，將伊開墾ê土地送hō越南顯宗孝明皇帝，hông封做「河仙鎮大總兵」，koh hō明命皇帝追封做「樹功順義中等神」。

這kóa m̄甘願去hō滿清統治ê明朝遺民siōng落尾tī越南釘根生澁，大多數ê人lóng kap當地ê越南人通婚，tauh-tauh-á在地化(本土化)，形成目前通稱ê「明鄉人」(người Minh Hương)。

「有唐山公，無唐山má」這句台語m̄-nā是源自台灣，mā真適合用tī越南ê明鄉人。越南明鄉人chiū親像明鄭時期流亡到台灣ê唐人一樣，透過通婚kap各式本土化過程，早chiū建立in強烈ê越南在地認同。基本上，明鄉人lóng使用越南語，mā完全採用越南當地文化，in身分證件ê民族類別mā登記做「京族」(Kinh越南主體民族，也就是越族)。「龍飛」kap「龍集」年號做主張「反清復明」ê明鄉人，in家己創造ê虛ê年號。一般來

講，越南ê廟宇lóng採用傳統天干地支紀元或者是越南皇帝ê年號。早期明鄉人傾向使用自創ê「龍飛」、「龍集」年號。M̄-koh明鄉人tau-h-tauh-á在地越南化liáu，in ê後代mā開始認同越南文化，接受使用越南皇帝ê年號，譬如講「明命」kap「嗣德」等，但是絕對bē去使用清國年號。

明鄉人以後，大概ùi 19世紀尾期到20世紀前半段，這段期間陸續有華裔族群遷入越南。Tī日本侵略中國kap國共內戰期間，真chē華裔族群移民到越南避難。這kóa ùi中國移民到越南ê華裔族群tī越南ê民族認定上hông分類做「華族」(dân tộc Hoa)、「華人」(người Hoa)。根據越南tī 2009年ê人口普查結果，lóng總有823,071位華人。華族其實是複數族群ê綜合體，主要包含ùi中國來，講廣東話、福建話(以漳州、泉州kap廈門為主)、潮州話、客家話、海南島等無kāng語言ê族群。這kóa族群tī無kāng時期陸續搬到越南，in越南化ê程度、保留族群母語kap文化ê程度mā lóng



越南學者段黎江kap韓國學者孫惠莉線上致詞

無kāng款。In族群認同kap國家認同mā ē因爲無kāng ê情境ē有變動。整體來講，kap明鄉人ē越南化相比，這kóa khah òaⁿ chiah遷sóa到越南ē華裔族群tī某種程度koh保留族語ē能力kap祖國中國ē原鄉認同。Mā因爲強烈ē原鄉認同，來kap當地社會產生衝突，造成越南tī 1950到1970年代採取明顯ē排華政策。近年ē研究顯示，當代越南khah少年一代ē華人有tàu-h-tàu-h-á「明鄉化」ē現象。

台灣tī 1945年第2 pái世界大戰soah，mā去hō蔣介石chhōa頭，通稱「外省人」ē百萬中國軍民陸續遷徙入台。蔣介石流亡政權藉in軍事武力戒嚴統治台灣38年久，koh對台灣人實施中國化ē政策，逼台灣人「認賊做老爸」放棄台灣語文改學中國語文，致使台灣語文ē流失kap國家認同ē混亂。戰後來台灣ē中國人kap in ē後代大概會當分做二大類：第一，堅持認同中國做祖國ē中國人，譬如講郝柏村、馬英九、韓國瑜等。這kóa人因爲in心向中國，無法度融入台灣，chiah

會引發台灣ē政治混亂，致使國家無安定。第二，認同台灣做新祖國ē新台灣人。這kóa新台灣人chiū親像越南ē明鄉人kāng款開始在地化、本土化，chiâⁿ做台灣在地社會ē一份子，親像鄭南榕、陳師孟、吳欣岱等。這kóa新台灣人ē歷史文化背景kap傳統台灣人無kāng，新冊ē作者參考越南ē作法ka號做「華鄉人」，意思是「以文化中華做祖先ē故鄉ē新台灣人」。

台灣這三十年來mā有chē-chē跨國婚姻移民，大約有50萬原籍ùi中國iah是東南亞ē人民，因爲kap台灣人通婚，移民來台灣tòa。其中大約11萬gōa人是ùi越南來--ē，筆者建議號做「越鄉人」(người Việt Hương)，來取代當前政府所用「新住民」chit-ē詞彙。Nā ùi泰國來--ē，號做「泰鄉人」，ùi印尼來--ē，號做「印鄉人」等。「越鄉人」是參考明鄉人而創立ē中性詞彙，有原籍越南，但是tī台灣釘根生滋ē新台灣人ē意思。Ùi越南明鄉成功案例ē來看，「釘根生滋」chiah是雙贏ē做法，iah是移民社會應該ài有ē政策。



高雄大學越南研究中心主任陳氏蘭副教授致詞

成大kap越南大學做伙推動 台語kap越南語教學

Bûn Têng



國立成功大學越南研究中心主任蔣爲文教授，最近受邀請到越南Phenikaa集團所經營ê Phenikaa大學ê語言學研討會做專題演講，koh kap河內大學簽約合作推動台越語言文化交流。

Phenikaa集團爲越南前百大企業集團，專門生產高科技產品，koh tī 2021年推出越南第一台Level 4電動自駕車。Phenikaa集團ùi 2017年開始，接手經營tī河內ê Phenikaa大學liáu，這間學校ê排名進步非常chē。因爲這二十年來越南經濟起飛，吸引chē-chē外國廠商tī越南投資設廠，mā帶動越南人學習外語kap外國人學越南語ê

Phenikaa語言學國際研討會主辦單位kap專題演講者合影

多語風潮。因爲án-ne，這間學校tī 2024年11月30辦理「對比語言學國際研討會」，吸引全世界各地ùi越南、台灣、中國、日本、韓國、美國kap法國等多國學者發表225篇論文。這場研討會安排三場專題演講，分別由台灣、日本kap越南學者擔任講者。這pái成大蔣爲文教授受邀請擔任專題演講，全程以越南語發表越南語、台語kap華語三語聲調ê比較研究成果。

蔣教授表示，台語、越南語kap華語lóng屬聲調語言，但是有各別無kāng ê調類kap調值。台灣人nā會當掌握台

語kap越南語聲調ê精差，對學習越南語聲調來講，有真大ê幫chân。蔣教授進一步建議，台越雙方應該ài鼓勵互相學習對方ê語言。台商tī越南數量真chē，koh有影響力，應該ài ke鼓勵kap獎勵越南員工學習台語，促進台語ê國際化。M̄-nā án-ne，目前台灣有真chē家庭有居家照護ê需求。其中需要hông照護ê老大人多數慣勢使用台語。但是多數ê外籍照護員soah無法度使用台語，致使tiāⁿ-tiāⁿ有溝通不良ê情形發生。Nā仲介公司會當加強照護員任職進前語言ê訓練，chiū thang提升台灣居家照護ê品質。

蔣為文表示，因為家己讀研究所期間bat到越南學習越南語kap進行田野調查，所pái非常了解越南語言kap文化。自2003年起到成大任教liáu，陸

續tī校園開設越南相關ê課程，包含越南語、越南社會文化、越南文學、台越比較等課程，koh成立全國第1 ê越南研究中心，做台越文化交流，定期舉辦國際越南語認證(iVPT)。Chit-pái來越南，除了擔任Phenikaa大學專題演ê講者以外，蔣為文koh代表成大越南研究中心kap國立河內大學越南學系簽約合作，共同推動雙pêng ê語言kap文化交流。

Ū-tiòh beh促進台越兩國ê語言文化交流，成大越南研究中心特別開放歷年出版關於越南語言kap文化ê電子冊hō讀者線頂免錢閱讀。有興趣ê讀者請參考下底網站。

<https://ebook.de-han.org/online>



台灣字雜誌〈Nā beh收tiòh紙本台灣字雜誌，歡迎自由樂捐。捐款請註明「捐台灣字雜誌」〉

文稿贊助 Kim-chhiú (O·MÀ-MÀ) · Lí Oán-Chheng

Lahjih · Tân Lō · 楊曉君 · Bùn Têng

文稿校對贊助 Ġ Giòk-ngô · Tiuⁿ, Hòk Chú

感謝列位作者贊助文稿... 

Nā有têng-tāⁿ，請hām TLH聯絡！

捐款名錄 2024年11~12月

蔡裴琳	1,500	林美珍	500	劉曉玫	500	謝青樺	500
簡秀真	1,000	曾盈綸	1,000	許靜雪	1,000	陳舜怡	500
陳秀霖	1,100	許楊梅能	400	張巧慧	500	許暉東	500
吳雅雯	1,000	陳麗英	1,000	秀蘭	500	郭春輝	500
洪崇偉	1,600	謝秀珍	500	陳雅蕙	500	蔡政君	500
黃筱燕	1,000	楊振賢	500	林宗賢	500	尤千萍	500
郭乃文	500	林忠明	1,000	李菁怡	500	王彩薰	500
王耀玲	1,000	郭慈堉	500	吳政諺	500	蔡孟欣	500
劉慕怡	500	王瓊珠	1,000	黃昭華	500	余佳燕	1,000
謝亞伶	500	蔡玉嬰	500	陳凱萍	500	王琬淳	500
洪嘉穗	500	陳金月	500	余明憲	500		

PÊNG-AN

TÂI-BÛN

TAIWANESE
LITERATURE
SERIES
ACTIVITIES

20
25

系列活動

CHOH-CHHÂN-LÂNG
PHOK-BÛT-KOÂN

SIAU LAH-JIH

作田人博物館

苦CHHEH

杜信龍

Pàng Tok

Siok-gí Kiam-sng-ti

LA THAK TAI-OÂN BUN-HAK

來讀台語文學
學CHHUI-SUI

正港台灣話
真SUI-KHUI

TAIBUN

文化部國家語言整體發展方案支持



台語文學系列講座

線頂1個月1場

01-06月 Lah-jih先ê「台灣博物館」—蕭平治

07-12月 寫Khó(Code)也tiòh寫文學—杜信龍



台語創作工作坊

3大主題、計共12禮拜

07-11月 寫生活、散文、小說



繪本KÓNG故事

04-05月 計共3場



作家主題冊展kap講座

09-10月 蕭平治、杜信龍

高雄文學館



台文博覽會



詳細ê活動內容kap報名請看高雄文學館、台文博覽會 TÂI-BÛN EXPO活動訊息 ▶▶

MÁ-CHIH

228台語詩歌文化節簡介



228 台語詩歌文化節

2025
3.8

2025年3月初8來台南市228紀念公園念歌詩、吃魷魚糜，參加台灣教師節賀卡設計比賽頒獎典禮，鬥陣siàu-liām 228消失ê台灣魂kap表達對台灣老師ê感謝。

拜六下晡 2:28~4:28 PM 228紀念公園 | 台南市政府邊仔

主辦
單位



Tâi-oân Gí-bûn Chhek-giām Tiong-sim
國立成功大學 台灣語文測驗中心
NCKU Center for Taiwanese Languages Testing



Tâi-oân Lô-má-jī Hiáp-hōe
Taiwanese Romanization Association
台灣羅馬字協會



台文筆會
Tâi-bûn Pîi-hōe
Taiwanese Pen



Tâi-gí Ki-kim-hōe
蔣發太孫玉枝台語文教育基金會
Taiwanese Foundation

311 台灣教師節紀念林茂生教授 電子賀卡設計比賽頒獎典禮

Tē 3 kài



311台灣教師節簡介

Tâioân-jī
台語字



<https://pen.de-han.org/taioanji>

Open access 網路電子版 &
文章投稿請掃 QR code

Nā有任何問題 歡迎來 phoe:
taioanjitaiko@gmail.com
Tel: 06-2096384

發行
單位



Tâi-oân Lô-má-jī Hiáp-hōe
Taiwanese Romanization Association
台灣羅馬字協會
<https://tlh.org.tw>



台文筆會
Tâi-bûn Pîi-hōe
Taiwanese Pen
<https://pen.de-han.org>



獎助
單位



Tâi-gí Ki-kim-hōe
蔣發太孫玉枝台語文教育基金會
Taiwanese Foundation

<https://hoatki.de-han.org>

